

Småland med Nationalmusei Vänner 6 – 8 maj 2024

I sköna maj reser vi till Småland och får ta del av landskapets rika utbud av glaskonst och formgivning. På Vandalorum i Värnamo tar museichef Elna Svenle emot och visar den nya museiträdgården formgiven av kände holländske trädgårdsdesignern Piet Oudolf. I Värnamo besöker vi också Bruno Mathsson Center formgivarens tidlösa design. Vår resa tar oss vidare till hjärtat av glasriket, Kosta där vi får tillfälle att träffa formgivare av dagens konstglas. Här får vi också uppleva brukstraditionen med hyttsill. I Växjö ser vi domkyrkan med Bertil Valliens vackra altarskåp i glas och får en specialvisning av glassamlingen på Smålands Museum. Den för sina nyskapande lövtunna svarvade träskålar välkände Ulf Jansson, Svarvulf träffar vi i hans verkstad i Alvesta. Ciceron är intendent Micael Erntell, specialist på konsthantverk och design på Nationalmuseum sedan 1988.

Dag 1. Tisdag 6 maj. Vandalorum och Bruno Mathsson center.

Samling på Cityterminalen i Stockholm kl. 07:45. Bussgate anges på informationstavlor. Färdledare Ellionore Schachnow från Mejt Resor, Karin Bruhn-Möller från Vännerna och ciceron Micael Erntell från Nationalmuseum möter med skylt vid bussen. Avfärd kl. 08:00.

På E4:an reser vi söderut mot Småland. Landskapsnamnet Småland, "de små landen" är ett samlingsbegrepp för de små medeltida hövdingadömen Ydre, Kinda, Tveta, Vista, Vedbo, Tjust, Sevede, Aspeland, Handbörd, Möre, Varend, Finnveden och Njudung. Under vår bussfärd stannar vi till i lilla Väderstad, världsberömt för sina jordbruksmaskiner. Här dricker vi förmiddagskaffe på trevliga Väderstad Centralkonditori.

Piet Oudolfs konstträdgård på Vandalorum.

I utkanten av Värnamo besöker vi Vandalorums konsthall. Idén till konsthallen kom från den legendariske Sven Lundh, grundare av möbelföretaget Källemo Ab. Byggnadens arkitekt är den kände italienaren Renzo Piano. Här börjar vi med att äta lunch på närproducerade råvaror i museets trevliga restaurang. Museichef Elna Svenle och trädgårdsmästare Gunhild Øibakken Pedersen möter och visar museets nya permanenta konstträdgård. Under sin tid som svensk konstkritiker i New York i början av 2010-talet kom Svenle i kontakt med den nederländske trädgårdsarkitekten Piet Oudolf som bl a utformat den omtalade parken på den nerlagda högbanan The High Line, New York. Piet Oudolf är en ledande figur inom

"New Perennial"-rörelsen och centralt för hans

trädgårdsdesign är ett fokus på naturalism, växtens livscykel, färg, struktur och skulpturala kvalitet, ofta med inslag av perenner och gräs.

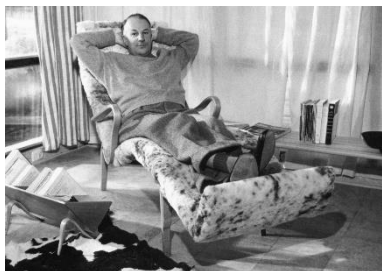
Oudolfs monumentala trädgård på Vandalorum är hans första vid en nordisk kulturinstitution. Konstträdgården omfattar bl a en 3 500 m² stor perennäng och ca 26 000 plantor av drygt 100 olika växtslag. Tanken är att trädgården ska vara bestående men ständigt i förändring under de växlande årstiderna.

Elna Svenle, Museichef på Vandalorum och trädgårdsarkitekten Piet Oudolf.

Vi får även se utställningen *Garden Futures: Design som växer*. Utställningen utforskar trädgårdens historia, samtid och framtid ur ett globalt perspektiv. I en tid präglad av klimatkris, globalisering och osäkerhet kring matförsörjning kan trädgården fungera som ett laboratorium för nya idéer. I utställningen visas verk av drygt 100 konstnärer, formgivare och landskapsarkitekter som på olika sätt relaterar till denna tematik.

I centrala Värnamo besöker vi sedan Bruno Mathsson center, inrymt i ett av den världsberömda möbleformgivaren Bruno Mathssons glashus. Bruno Mathsson kom från en rad av snickarmästare på pappans sida och fick tidigt lära sig trähantverkets metoder. Han tog till sig kunskap kring formgivning och blev tidigt inspirerad av funktionalismen. År 1931 fick Mathsson ett av sina första uppdrag, att rita en stol till Värnamo Lasarettets väntrum 1931. Resultatet blev "Gräshoppan" med böjd träram och sits av sadelgjord. Den blev varken uppskattade av personalen eller patienterna och ställs undan på lasarettets vind. Trots detta fortsatte Mathsson att utveckla sittandets mekanik. Kuriosa är att han försökte hitta den perfekta sittkurvan genom att sätta sig i en snödriva som han sedan överförde till ritbordet.

Bruno Mathsson sittande i en av sina Pernillafåtöljer i sitt hem på 1950-talet.

Mellan 1933 och 1936 utvecklade han sina tre karakteristiska grundstolar: arbetsstolen, vilstolen och liggstolen modell 36. Under en utställning på Röhsska museet 1936 fick Mathsson sitt stora genombrott i Sverige. Året därpå fick han internationellt erkännande på världsutställningen Paris Expo där han mottog Grand Prix för sin säng. Framgångarna resulterade i att han bl a fick leverera möbler till Museum of Modern Art i New York och delta i flera världsutställningar. Under en längre USA-resa 1948–49 blev han introducerad till kontinentens stora arkitekter. Resan skulle inspirera honom till att skapa sina berömda glashus, varpå det första blev den egna utställningshallen i Värnamo 1950. Glashusen präglas av sin enkelhet, funktionalitet och harmoni med den omgivande naturen. Han skapade flera glashus för att sedan återvända till möbelsnickeriet under 60-talet.

Vi checkar in på Scandic Värnamo, ritat av den danske arkitekten Bent Jørgen Jørgensen. Hotellet ansågs vara Europas modernaste i samband med invigningen 1955. Här fanns dåtidens moderniteter som bl a tv-uttag och receptionen var utrustad med telefax för internationell kommunikation. Här fanns även Värnamos första och enda hiss, som många av stadens invånare roade sig med att provåka. På kvällen välkomstdrink följt av en gemensam middag på hotellet.

Dag 2. Onsdag 7 maj. Glasriket med Växjö och Kosta.

Kl. 07:00 – 09:00 Frukost och utcheckning.

I Växjö besöker vi Smålands museum - "Sveriges glasmuseum" där antikvarie Björn Arfvidsson guidar oss genom samlingarna. Vi fokuserar på glas från 1900-talet men passar även på att se operasångerskan Christina Nilssons smaragdjuveler med sin spännande historia kopplat till Nationalmuseum. Från Smålands museum promenerar vi till Växjös medeltida domkyrka där vi får en introduktion till kyrkans historia och ser Bertil Valliens omtalade altarskåp i färgat glas, Fiat Lux "Från mörker till ljus". Därefter väntar en kort bussresa längs den så kallade "Glasgatan" där sju glaskonstnärer bidragit med glaskonstverk anpassade för gatumiljö. Lunch på restaurang 4 Krogar Vid Sjön i Växjö med panoramautsikt över Växjösjön.

Vi reser vidare till Kosta, själva hjärtat i det småländska glasriket. Kosta glasbruk är Sveriges äldsta verksamma glasbruk som grundades 1742. Anders Koskull och Georg Bogislaus Staël von Holstein, vilka hade tjänstgjort som generaler under Karl XII vid slaget vid Narva, belönades för sina insatser genom att bli utnämnda till landshövdingar i Kronobergs respektive Kalmar län. Med sina nya positioner och tillgångar valde de att investera i ett gemensamt glasbruk. Namnet på detta glasbruk, Kosta, skapades genom att kombinera de första stavelserna i deras efternamn, Koskull och Staël. De småländska glasbruken härstammar från bygdens järnbruk. När lönsamheten minskade på de småländska järnbruken under sent 17- och tidigt 1800-tal tog brukspatronerna tillvara på den industriella infrastrukturen. Man kom då att successivt omvandla bygdens järnbruk till glasbruk. Utländska glasblåsmästare inkallades från bl a Tyskland. Det gjordes också politiska satsningar för att gynna den exportvänliga glasproduktionen. När konkurrensen ökade började glasbruken ta in konstnärer för att utmärka sig. Bland de mest bemärkta av dessa var Simon Gate och Vicke Lindstrand.

Vi besöker Kosta glasbruk.

I Kosta besöker vi hyttan och träffar en av glasbrukets formgivare. Vi vandrar sedan till närbelägna Kosta Glashus, Bruno Mathssons omskrivna modernistiska tjänstemannabostäder från 1950-talet. Glashuset utgörs av en radhuslänga med fem bostäder i markplan. Bland detaljerna i inredningen märks bl a glasmosaik tillverkad på Kosta. Glasmosaikerna efter italiensk förebild togs fram på Kosta och blev en populär produkt för badrum och kök i samband med efterkrigstidens storskaliga bostadsbygge.

Kostas konstnärliga ledare Vicke Lindstrand gav även Bruno Mathsson i uppdrag att formge en ny utställningshall i anslutning till bruket. I den vackra utställningshallen, Kosta Art Gallery tar vi del av aktuell glaskonst från bruket. Därefter möjlighet till shopping. Incheckning på Kosta Boda Art Hotel. I det unika designhotellet bor vi omgivna av konstglas producerat på Kosta.

På kvällen får vi uppleva den gamla brukstraditionen med hyttsill. Hyttsillen härstammar från glasbrukens storhetstid från mitten av 1800-talet då hyttan var bygdens samlingspunkt. Det fanns då gott om sill i Småland på grund av handelsutbytet med Karlskrona. När glasblåsarnas arbetsdag var till ända kunde kylrören då användas till matlagning. Ofta stod då luffare och jägare för berättelser och underhållning.

Dag 3. Torsdag 8 maj. Svarvulf Alvesta, Vreta Kloster.

Kl. 7.00 – 8.30 Frukost och utcheckning.

Ulf Janssons svarvade skål *At Ease* som skänktes till Nationalmuseum 2021 av Nationalmusei Vänner/Bengt Julins fond.

Vår resa fortsätter till Alvesta där vi besöker konsthantverkaren Ulf Jansson, Svarvulf. Med sin sinnliga inställning till material och teknik har han rönt stort intresse världen över för sina lövtunt svarvade träskålar. Nationalmusei Vänner skänkte 2021 med hjälp av Begt Julins fond en av Ulf Janssons mästerliga skålar till Nationalmuseum.

Lunch intas hos Rudenstams i Äppeldalen, Huskvarna där vi även får avsmakning av två olika sorters Rudu must.

På Östgötaslätten utanför Linköping ligger Sveriges äldsta klosterruin. Klostret grundades som benediktinskt nunnekloster omkring 1100 av kung Inge den äldre och drottning Helena på uppmaning av påven. Klostret konverterades till cisterciensorden på 1160-talet av kung Karl Sverkersson som även upplät Vreta kungsgård till klostret. Klostret upplöstes 1527 i samband med reformationen. I den vackra klosterkyrkan som restaurerades av blivande riksantikvarie Sigurd Curman på 1910-talet ser vi bl a det kungliga Stenkilska gravkoret från början av 1100-talet, ett av Sveriges äldsta rum. På närliggande klostermuseet ser vi bl a en tidigmedeltida Eskilstunakista som hittades under golvet i kyrkan. Detta tidigkristna gravmonument är dekorerat med runslingor.

Ankomst till Cityterminalen i Stockholm ca. kl. 18.45.

Resefakta

Pris: 10 950 SEK, enkelrumstillägg 1 050 SEK.

Bokning: bokning@mejtresor.se, tel. 070-676 96 26.

I priset ingår: Buss under tre dagar med avgång Cityterminalen/Stockholm. Resan avslutas på Cityterminalen. En natt på Scandic Värnamo och en natt på Kosta Boda Art Hotel, kaffepauser, inträden och guidningar enligt program, välkomstdrink, en 3-rätters middag med 1 glas vin, en middag med traditionella småländska rätter med 1 glas vin, tre luncher varav en med avsmakning av äppelmust, Micael Ernstell som ciceron under hela resan, reseledare från Mejt Resor och resevärd från Nationalmusei vänner.

Mejt Resor AB är medlem i SRF (Svenska Researrangörsföreningen) och har ställt erforderliga resegarantier till Kammarkollegiet. Vi förbehåller oss rätten till ändringar i programmet samt för prisjustering vid större valuta- och bränsleprisförändringar.